

2001

**Kölcsey Ferenc országos versmondó és
népdaléneklő verseny Lakiteleken***

A *Lakiteleki Általános Iskola és Zeneiskola* „az anyanyelv ápolása, a versmondás megszerettetése, a népdaléneklési kultúra fejlesztése céljából [...] – a *Lakitelek Népfőiskolával* közösen – *Kölcsey Ferenc országos versmondó és népdaléneklő versenyt* hirdetett 5–6. és 7–8. osztályos korú diákok részére. [...] A nevező versenyzőktől egy kötelező és egy szabadon választott magyar vers, illetve egy kötelező és egy szabadon választott népdal tolmácsolását kértük.

A középdöntőn a 400 tanulónál kisebb létszámú iskolákat egy-egy, a nagyobb iskolákat két-két versenyző képviselhette kategóriánként és korosztályonként. *A középdöntő március 3-án volt Lakiteleken.* A több ezer diákot megmozgató versengésre az intézmények legjobbjai jöttek el, 63 iskolából összesen 212 tanuló a következő megoszlásban:

	5 – 6. évfolyam	7 – 8. évfolyam
versmondás	67 fő	64 fő
népdaléneklés	43 fő	38 fő
összesen:	110 fő	102 fő = 212 fő

A középdöntőből kategóriánként és korcsoportonként a legjobb 10 – 10 fő jutott a döntőbe.”

Igy számolt be az előzményekről *Harmatos Áronné*, a rendező iskola igazgatónője abban a levélben, melyben az április 10-én megtartott döntő bírálóbizottságába hívott. A millennium jegyében meghirdetett verseny döntőjét a Költészet Napja (április 11) tiszteletére rendezték meg a Lakitelek Népfőiskola Kölcsey Házában ünnepélyes keretek között. Nagyszámú és figyelmes közönség előtt zajlott le a példásan megszervezett esemény. A verseny fővédnöke *Lezsák Sándor*, az Országgyűlés Tudományos és Oktatási Bizottságának elnöke volt. (Az ő vezetésével osztották ki a verseny szünetében a Lakitelek Alapítvány Kölcsey irodalmi díjait.)

A minden döntőbe jutott jutalmazását lehetővé tevő nagyszámú ajándékot a rendezők és az Antológia Kiadó mellett a községben és környékén működő vállalatok adományozták. Nagyon szép, követésre méltó gondolat volt, hogy képviselőik a község polgármesterével együtt *társadalmi zsűrit* alkottak s külön jutalmazták a nekik legjobban tetsző ifjú előadókat.

* kiadatlan beszámoló

Az öttagú *szakmai zsűri* társelnökei *Kubik Anna* színművésznő és *Budai Ilona* népdalénekes voltak. A döntő versek és énekek változatos műsorává szervezett produkcióit minden zsűritag – a társelnökök mellett *Buda Ferenc* költő, *Lezsák Sándorné*, a Népfőiskola igazgatója és *e sorok írója* – pontozta. Az általánosan magas színvonalat mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy végülis úgynevezett kategória-verseny és jutalmazás alakult ki: minden kategóriában és korosztályban többen kaphattak első, második vagy harmadik díjat, de a döntő minden további résztvevője is kiérdemelte a negyedik helyezett címét és jutalmát.

Lapunk jellegének megfelelően a továbbiakban kissé bővebben foglalkozunk a népdaléneklési kategóriával. Mindkét korcsoportban tíz népdalból lehetett választani, vagyis nem egy-két kötelező darab volt. Az alábbi felsorolásból látható, hogy a szervezők az ismert repertoárból választották ki a keretet – mondhatni: nagyon bölcsen –, hogy minél több gyereket buzdítsanak ezzel is részvételre. Természetesen minden dalt több versszakkal kellett előadni. A kötelezően választható darabok jellegben is elég közel állottak egymáshoz: többnyire egyszerű szillabikus, döntő többségükben giusto karakterűek voltak. De – úgy gondolom – amennyire könnyedség a dalok ismertsége a megtanulásban, majdnem annyira nehézség is az előadás szempontjából. Nehezebb igazán meggyőző, egyéni értékeket és stíluskövetelményeket felmutató előadást produkálni, mint kevésbé ismert népdalokkal. Ezúttal azonban megállapíthatjuk, hogy a döntő szinte minden résztvevője igazi életet tudott a dallamokba-szövegekbe lehelni és szinte nem is hallottunk iskolás, leckefelmondás jellegű előadást, s intonációban is kevés kivetni való akadt.

Az 5.-6. osztályosok számára kijelölt népdalok az alábbiak voltak (a dőlt betűvel kiemelt cím azt jelzi, hogy ezeket a dalokat senki nem választotta. A vastag betűségeket pedig ketten-ketten, esetleg hárman):

Ablakomba, ablakomba; Az én rácsos kapum; **Énekeljünk, énekeljünk**; Erdő, erdő, erdő, marosszéki kerek erdő; *Fekete föld*; Megrakják a tüzet; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Nincs Szentesen olyan asszony; **Ősszel érik, babám a fekete szőlő**; Repülj madár, repülj.

A 7.-8. osztályosok kötelezően választható dalai:

A citrusfa levelestől, ágastól; **A csitári hegyek alatt**; *Által mennék én a Tiszán*; **Bújdosik az árva madár**; *Gerencséri utca*; *Gyűjtöttem gyertyát*; **Kerek utcaszegelet**; *Mély a Tiszának a széle*; **Szépen úszik a vadvácsa**; Vékony cérna, köménymag.

Érdekes, hogy az idősebbek jócskán szűkítették a keretet, hisz négy dal egyáltalán nem talált gazdára. A Bújdosik az árva madár kezdeű népdallal kapcsolatban viszont meg kell jegyeznünk, hogy talán csak a „címre” figyelve az egyik versenyző, a majdnem egyenlő pontszámú legjobbak között is az első, nem a közismert alföldi (sz,-d-t,-d-r-d-sz,-d-) kezdetű

pásztoréneket adta elő, hanem egy gazdagon díszített erdélyi keserves-félét. De olyan szépen énekelte, hogy el kellett tekinteni ettől a kis „szabálytalanságtól”.

A szabadon választottak esetében aztán többségükben kitétek magukért a dalosok. Sokan választottak nehéz, „tekergetős”, díszített és messze nem a közismert dalkincshez tartozó dalokat. Csak kettőt emelek ki: a három árva ballada *Túl a vízen, Tótországban* kezdetű változatát és a *Hol vagy magyarok tiündöklő csillaga* kezdetű moldvai Szent István éneket. Meglepő érettséggel, sokszor szinte korukat meghaladó „felnöttes” és eredetit megközelítő hangvétellel, hangulatteremtő erővel és imponáló bátorsággal énekeltek; némelyikük már-már rutinosan, de szerencsére erőltetéstől, eredetieskedéstől és maníroktól mentesen lépett pódiumra. Azt nagyjából természetesnek kell vennünk, hogy fiú igen kevés akadt mind a versmondók, mind az énekesek között, de azért sajnáljuk is egy kicsit. Volt viszont olyan fiú is, meg persze lány is, aki mindkét műfajban méltánylandó színvonalon szerepelt.

Amint az iménti példából láthattuk, még közismert népdalok esetében is előfordulhat félreértés (amit persze a lelőhely, t.i. a kiadvány megnevezésével is el lehetne kerülni), ha a szöveghez nem társul dallam. Sajnos a dallamok kezdetét nem jegyeztem le minden esetben, sőt, olykor a szövegek kezdetét is csak egy-két szóval, s bizony a folytatás sztereotip fordulattal vagy egyedi módon többféle lehet. Ezért el kell tekintenem a szabadon választott népdalok cím szerinti felsorolásától. Kérem az Olvasót, érje be a fenti jellemzéssel.

Végül, de nem utolsó sorban fel kell jegyeznünk legalább a valóban kiemelkedő teljesítményt nyújtó népdalénekesek és tanáraik nevét.

Első korcsoport: **I. díj:** *Erdős Fruzsina*, Hunyadi János Ált. Isk., Mikepércs (felkészítő tanára: Csige Ildikó); **II. díj:** *Gál Bettina*, Kossuth Lajos Ált. Isk., Sáránd (Szabó Nóra); *Gál Orsolya*, Biharnagybajom, Ált. Isk. (Gyügyei Katalin); *Szederkényi Anna*, Körösi Csoma Sándor Ált. Isk., Nagykálló (Szederkényiné Ferencz Katalin); *Tar Adél*, Lakiteleki Ált. Isk. és Zeneiskola (Szekeres Jánosné).

Második korcsoport: **I. díj:** *Agod Aliz*, Fő fasori Ált. Isk., Szeged (felkészítő tanára: Borbély Melinda); *Csikós Béla*, Móra Ferenc Ált. Isk., Mátraterenye (Kubinyiné Szabó Katalin); *Kerezsi Renáta*, Körösi Csoma Sándor Ált. Isk., Nagykálló (Szederkényiné Ferencz Katalin); **II. díj:** *Mészáros Márta*, Arany János Ált. Isk., Miskolc (Bártfai Mariann); **III. díj:** *Gyányi Réka*, Városi Zene- és Művészeti Iskola, Gyomaendrőd (Holubné Hunya Ildikó); *Pallagi Nikoletta*, Györffy István Ált. Isk., Karcag (Fazekas Mária)

A felsorolásból és az itt nem említettek listájából örömmel vonhatjuk le azt a következtetést, hogy a szinte kizárólag az ország keleti feléből érkezett népdalénekes lányok és fiúk döntő többsége kisvárosokat, falvakat képviselt. A magyar zenekultúra, a hagyomány

őrzésének, továbbéltetésének fontos műhelyei ezek az iskolák. A személyes elkötelezettségen és tehetségen kívül a tanárok szolgálata, ügyszeretete, hozzáértése tükröződött a Lakiteleken hallott 11-14 éves lányok és fiúk énekében. Őket is és a szervezőket is elismerés illeti az élménydús alkalomért!